

Pécsi Ítéltábla Polgári Kollégiuma
2/2019. (III. 27.) kollégiumi ajánlás

A tárgyaláson teljesítendő eljárási cselekményre az E-ügyintézési törvény 8. §-ának (4) bekezdése értelmében az elektronikus kapcsolattartás nem értelmezhető, ezekre az eljárási cselekményekre az E-ügyintézési törvény hatálya nem terjed ki, és a Pp. elektronikus kapcsolattartásra vonatkozó rendelkezései sem alkalmazhatók.

I n d o k o l á s

Az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvényt (E-ügyintézési tv.) a jogalkotó a törvény preambulumból kitűnően az elektronikus ügyintézés széles körű elterjedése, az eljárások gyorsítása, az adminisztratív terhek csökkentése érdekében alkotta meg.

A törvény rögzíti az elektronikus ügyintézés alapelveit. A 3. § (1) bekezdése az elektronikus ügyintézés az ügyfelet megillető jogként nevesíti, ugyanakkor a felek kötelezettségévé teszi, hogy jogaik gyakorlása és kötelezettségeik teljesítése során a jóhiszeműség, tisztesség és kölcsönös együttműködés követelményének megfelelően járjanak el.

A törvény 13. § (1) bekezdése szerint elektronikus a kapcsolattartás, ha az ügyfél a nyilatkozatát, vagy az elektronikus ügyintézésért biztosító szerv a nyilatkozatát vagy döntését elektronikus úton teszi meg.

A törvény indokolása szerint: „A szabályozási logika dogmatikai alapját az adja, hogy akár bírósági, akár hatósági, akár más eljárásról van szó, elektronikus ügyintézés keretében elsősorban azok az eljárási cselekmények teljesíthetők, amelyek az eljárás valamely szereplője nyilatkozatának közlésével vagy valamely irat továbbításával járnak. A kapcsolattartás módja körében az indokolás kiemeli: „szokás a feltételek kerülnek meghatározásra a törvényben, amelyek alkalmazásával a nyilatkozat közlésének a joghatásai megegyeznek a nem elektronikus úton írásban vagy szóban megtett nyilatkozatok közlésének a joghatásaival. Ennek megfelelően, ha jogszabály írásbeliséget ír elő, annak az olyan elektronikus kapcsolattartással lehet eleget tenni, melyben a nyilatkozat azonosítására sor került, valamint az elküldött és a megérkezett nyilatkozat megegyezése biztosított.”

Az elektronikus kapcsolattartás tehát arra biztosít lehetőséget a félnek, hogy nyilatkozatát elektronikus úton közölje, és az eljárásban felhasználni kívánt iratokat a papír alapú irat postai vagy egyéb úton történő továbbítása helyett elektronikus úton továbbítsa. Ha az elektronikus kapcsolattartás kötelező, akkor a félnek nem csak joga, hanem kötelezettsége is ily módon eljárni. Az elektronikus kapcsolattartás tehát egyrészt elektronikus úton történő nyilatkozattétel, másrészt az irat elektronikus továbbítását jelenti, mégpedig egymástól távol lévő személyek között.

A törvény idézett rendelkezéseiből megállapítható, hogy az elektronikus kapcsolattartás az ügyfél és az elektronikus kapcsolattartást biztosító szerv közti kapcsolattartás egyszerűsítését és az eljárások gyorsítását szolgálja, célja, hogy az ügyfélnek a nyilatkozattételhez ne kelljen a hatóság előtt személyesen megjelennie, és a hatósághoz benyújtandó iratát ne kelljen papír alapon postára adnia. Nem lehet célja a törvénynek, hogy a fél helyzetét megnehezítse, ügyintézését bonyolítsa, a bírósági eljárások elhúzódását, a tárgyalások szükségtelen és indokolatlan halasztását eredményezze, ezért minden olyan jogértelmezés, amely ez utóbbi eredményre vezet, ellentétes a törvény preambulumban és alapelveiben rögzítettekkel.

A törvényhozó felismerte, hogy az elektronikus kapcsolattartás korlátokba ütközhet, és ezáltal akár a törvény céljával ellentétes eredményre is vezethet, ezért a törvény II. fejezetében, §Elektronikus ügyintézéső cím alatt elhelyezett 8. § (4) bekezdésében rögzítette: „Nincs helye elektronikus ügyintézésnek olyan eljárási cselekmény esetében, ahol ez nem értelmezhető.”

A törvény általános indokolása a tárgyi hatály címszó alatt külön kiemeli, hogy a törvény minden olyan kapcsolattartásra kötelezően az elektronikus formát írja elő, mely az elektronikus ügyintézésre kötelezett szerv és az ügyfél/fogyasztó között értelmezhető.

A fentiekben következőkben bármely eljárásban, így a bírósági eljárásban is minden esetben azt kell elsődlegesen eldönteni, hogy az adott eljárási cselekmény esetén az elektronikus kapcsolattartás értelmezhető-e. Ha nem értelmezhető, akkor az elvégzendő perbeli cselekményekre a törvény tárgyi hatálya nem terjed ki, és nem alkalmazhatók az E-ügyintézési törvényben, annak végrehajtási rendeletében és a Polgári Perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényben (Pp.) rögzített, az elektronikus kapcsolattartásra vonatkozó rendelkezések sem.

A bírósági eljárásban a tárgyaláson a fél és a bíróság a nyilatkozatait szóban teszi meg, a megtett nyilatkozatok nyomban hatályosulnak, így ez esetben fel sem merülhet az elektronikus úton történő nyilatkozattétel, és így az elektronikus kapcsolattartás.

A tárgyaláson azonban nem csupán szóbeli nyilatkozatok hangoznak el, sor kerülhet a az eljárási szabályok keretei között a fél részéről iratok benyújtására, illetve a bíróság részéről iratok kézbesítésére. A Pp. viszonylag szűk körben nem csak lehetőséget, hanem kötelezővé is teszi a félnek az irat csatolását, a bíróságnak pedig a fél részére történő kézbesítést.

Kötelező rendelkezést tartalmaz a félre a Pp. 67. §-a, amely előírja, hogy a meghatalmazott köteles az eredeti meghatalmazását vagy annak hitelesített másolatát az első beadványához mellékelni, vagy, ha erre előírás kerül, az első bírósági jelentkezése alkalmával az iratokhoz csatolni. Ha tehát a meghatalmazott első ízben a tár-

gyaláson jelentkezik a bíróságon, meghatalmazását a tárgyaláson csatolnia kell, e kötelezettség pedig csak papír alapon teljesíthető, az elektronikus irattovábbítás nem értelmezhető.

Felmerülhet a tárgyaláson okirati bizonyíték csatolásának lehetősége és kötelezettsége is. Ha ugyanis a fél a keresetét a perfelvételi tárgyaláson adott esetben éppen a bíróság anyagi pervezetésének eredményeként módosítja (Pp. 185. §), és a módosított kereset alapjául okirati bizonyítékokra hivatkozik, ezt a Pp. 185. § (2) bekezdésére figyelemmel a Pp. 171. § (1) bekezdés c) pontja értelmében a félnek is csatolnia kell. Természetesen nem várható el minden esetben a fél, hogy a bíróság anyagi pervezetése szerint szükséges bizonyítási kérelmét nyomban elterjessze [Pp. 192. § (1) bekezdés c) pont], a bizonyítékokat a tárgyaláson csatolja, erre sor kerülhet az érdemi tárgyalási szakban is. Ha azonban a szükséges okirati bizonyíték rendelkezésre áll, a perfelvétel lezárható, és az érdemi tárgyalás nyomban megtartható (Pp. 196. §). Az érdemi tárgyalás későbbi időpontra történő kitérése pusztán abból az okból, hogy a fél a rendelkezésre álló okiratot elektronikusan csatolja, ellenkezik az ésszerűség követelményével.

Elfordulhat olyan eset is, amikor az irat papír alapú csatolásának tilalma kifejezetten hátrányt okozna a félnek. A Pp. 81. §-a értelmében a jogi képviselővel eljáró fél perkielődését kizárólag költségjegyzék benyújtásával számíthat fel, a költségjegyzéket a tárgyalás berekesztéséig csatolnia kell, a költségjegyzék benyújtása végett nincs helye a tárgyalás elhalasztásának, ezért a per utolsó tárgyalása az, amely adott esetben, egy tárgyalás esetén akár az első és egyetlen tárgyalás is lehet a költségek felszámítására, ha a megbízási szerződés tartalma szerint a költséget korábban nem tudta feltüntetni a költségjegyzékben a félnek nem volna lehetősége. Ezt felismerve mondta ki az új Pp. jogalkalmazási kérdéseivel foglalkozó konzultációs testület 46. számú állásfoglalásában azt, hogy a tárgyalás berekesztésére történt figyelmeztetés után a fél a tárgyalás költségeit tartalmazó beadványát benyújthatja papír alapon.

Egyes esetekben a Pp. a bíróság számára teszi kötelezővé a tárgyaláson történő kézbesítést. Legtipikusabb esete a kötelező kézbesítésnek a határozathirdetésre halasztott tárgyalás esetén az ítélet kézbesítése. A Pp. 351. § (4) bekezdése szerint, ha a bíróság az ítélet meghozatalát és kihirdetését elhalasztotta, az írásba foglalt ítéletet a kihirdetéskor jelenlévő félnek nyomban kézbesíti, a meg nem jelent fél részére pedig három napon belül elrendeli annak kézbesítését. A jelenlévő félnek személyesen csak papír alapon lehet kézbesíteni, az elektronikus kapcsolattartás irattovábbítását tehát ebben az esetben sem értelmezhető.

Kifejezetten lehetőséget tesz a Pp. a bíróság számára az iratkézbesítést a tárgyaláson a 213. § (4) bekezdésében is, a perfelvételre utóbb alkalmassá vált viszontkereset-levél és beszámítást tartalmazó irat tekintetében, melyek kézbesítése a tárgyaláson szintén csak papír alapon értelmezhető.

A tárgyaláson történő iratcsatolás, illetve a bíróság részéről a félnek a tárgyaláson történő iratkézbesítés tekintetében tehát nem értelmezhető az elektronikus kapcsolattartás, az iratot sem a tárgyalóteremben jelenlévő félnek, sem a bíróságnak nem lehet elektronikusan továbbítani, a tárgyaláson történő iratcsatolás és kézbesítés csak papír alapon teljesíthető.

Az a jogértelmezés, mely szerint a tárgyalást el kell halasztani pusztán azért, hogy a fél a tárgyaláson rendelkezésre álló meghatalmazást vagy egyéb okiratot elektronikusan nyújtsa be, azaz továbbítsa, nem csak az E-ügyintézési törvény, hanem az Alaptörvény 28. §-ában megfogalmazott szöveg követelményével és a Pp. Preambulumában megfogalmazott jogalkotói céllal, amely szerint a jogalkotó a Polgári Perrendtartást a polgárok szolgálatát biztosító, a közjó és a józan észnek megfelelő jogalkalmazás eszméjét vezérelve alkotta meg, és ellentétes volna. Az elektronikus kapcsolattartás ez esetben nem szolgálna az E-ügyintézési törvényben megfogalmazott célokat: az a kapcsolattartást megkönnyítő eszköz-szerepét ellátva így öncélúvá válna.

A bíróságnak az eljárási szabályok érvényesülését, valamint a fél eljárási jogainak gyakorlását mindenkor biztosítani kell. A Pp. tárgyalásra vonatkozó rendelkezéseit, illetve az eljárásjog által biztosított jogokat és kötelezettségeket az E-ügyintézési törvény nem írhatja felül, nem változtathatja meg.

A bíróság ugyanakkor nem mindenkor köteles elfogadni a fél által a tárgyaláson az okirati bizonyítékokat, dönthet a tárgyalás elhalasztásáról is, különösen akkor, ha a fél által becsatolni kívánt iratok terjedelme folytán azt a másik fél számára a tárgyaláson megismerhetőséget tenni nem lehet, a nagy terjedelmű iratok papír alapú csatolása a másik fél jogait csorbítaná, a megalapozott védekezés, ellenkérelem-változtatás elterjesztését gátolná [Pp. 192. § (1) bekezdés b) pont]. Ez esetben a bíróságnak a tárgyalás elhalasztása, illetve az érdemi tárgyalás későbbi időpontra történő kitérése és határidő biztosítása mellett a felet okirati bizonyítékai elektronikusan benyújtására, az ellenérdekeket pedig az ezekre vonatkozó perfelvételi nyilatkozata elterjesztésére kell felhívnia.

Kötelezettsége ugyanakkor a bíróságnak a Pp. 5. §-a szerint az is, hogy megkövetelje, a felek eljárási jogait jóhiszeműen gyakorolják, és kötelessége a pénzbírság kiszabásával megakadályozni minden olyan cselekményt, amely ezzel ellentétes eredményre vezetne. A Pp. 183. § (5) bekezdése külön is rendelkezik a pénzbírság kiszabásáról arra az esetre, ha a fél perfelvételi nyilatkozatát úgy teszi vagy változtatja meg, hogy arra korábban lehetősége volt. A bíróságnak a visszaélés joggyakorlás megakadályozása érdekében a törvényben meghatározott keretek között minden esetben fel kell lépnie.